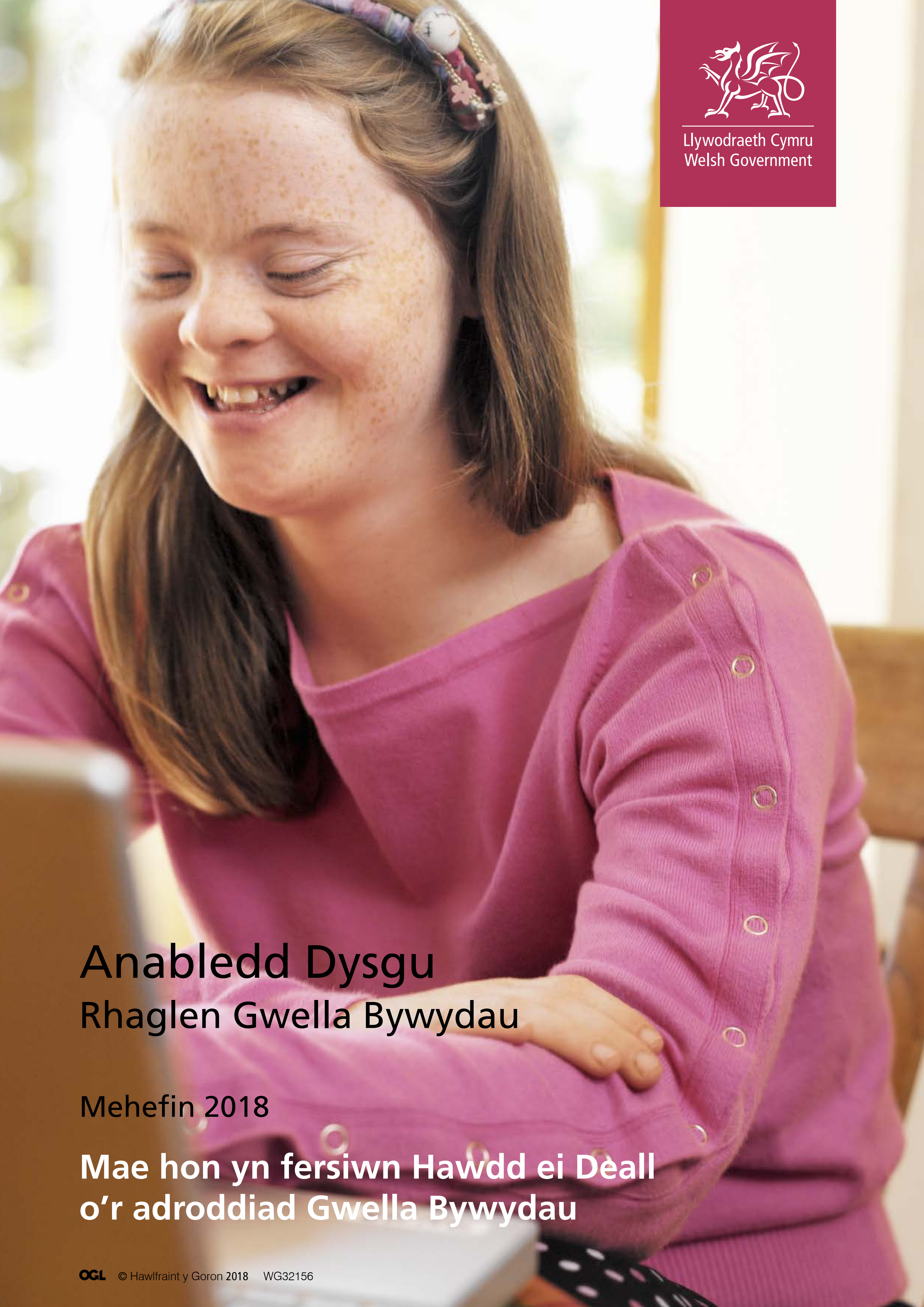

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Anabledd Dysgu

Rhaglen Gwella Bywydau

Mehefin 2018

Mae hon yn fersiwn Hawdd ei Deall o'r adroddiad Gwella Bywydau

OGL © Hawlfraint y Goron 2018 WG32156

Anabledd Dysgu: Rhaglen Gwella Bywydau

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Mae'r adroddiad hwn wedi ei ysgrifennu gan Lywodraeth Cymru.

Mae'r adroddiad yn edrych ar fywydau pobl ag Anableddau Dysgu yng Nghymru.

Mae'r holl **argymhellion** yn yr adroddiad wedi eu cytuno gan Weinidogion Cymru.

Argymhelliad yn yr adroddiad yw cam a ddylai gael ei gymryd, yn ein barn ni, er mwyn gwneud bywydau pobl ag anableddau dysgu yn well.

Beth oedd yn digwydd o’r blaen?

30 mlynedd yn ôl roedd llawer o bobl ag anableddau dysgu yn byw mewn ysbytai mawr.

Sylweddolodd y Llywodraeth nad oedd angen i bobl fod yn yr ysbyty oni bai eu bod nhw’n sâl.

Caeodd y Llywodraeth yr ysbytai mawr hyn a symudodd y bobl i fyw mewn tai cyffredin.

Roedd hyn yn beth da iawn i lawer o bobl ag anableddau dysgu.

Beth sydd wedi digwydd ers hynny?

Mae 10 mlynedd ers i'r Llywodraeth edrych ar anghenion pobl ag anableddau dysgu.

Ers hynny mae llawer o bethau da wedi digwydd.

Mae rhai problemau wedi bod hefyd, fel

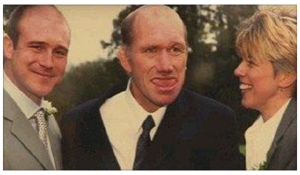

- Mae pobl ag anableddau dysgu wedi marw yn yr ysbyty pan allen nhw fod wedi cael eu gwella.

- Mae pobl wedi cael eu brifo gan y gofalwyr a ddylai fod yn eu helpu nhw.

Pa waith ydym ni wedi ei wneud?

Gofynnodd rhai o Weinidogion Llywodraeth Cymru am ddarn newydd o waith i gael gwybod beth sy'n digwydd nawr.

Fe wnaethom ni ofyn i bobl beth ddylem ni ei wneud i wella bywydau pobl ag anableddau dysgu.

Rydym ni wedi dysgu beth sy'n gweithio'n dda.

A beth sydd angen gweithio'n well.

Rydym ni wedi siarad â llawer o bobl

Rydym ni wedi siarad â mwy na 2000 o bobl.

Roedd hyn yn cynnwys

- Pobl ag anableddau dysgu

- Teuluoedd a gofalwyr

- Awdurdodau Lleol a Byrddau Iechyd sy’n gwneud yn siŵr bod pobl ag anableddau dysgu yn derbyn y gwasanaethau iawn

- Staff sy’n cefnogi pobl ag anableddau dysgu

- Gweithwyr iechyd sy’n gofalu am bobl ag anableddau dysgu pan fyddan nhw’n sâl.

Yr Adroddiad

Rydym ni wedi gwrando ar yr hyn a ddywedodd pobl wrthym ni.

Rydym ni wedi cael gwybod beth arall sy’n cael ei wneud ar gyfer pobl ag anableddau dysgu yn y DU.

Rydym ni wedi edrych ar y deddfau a’r rheolau sy’n effeithio ar bobl yng Nghymru.

Rydym ni wedi ysgrifennu adroddiad achos bod pobl wedi dweud wrthym ni fod angen i ni gymryd camau er mwyn helpu i wella bywydau.

Rydym ni’n meddwl ei bod yn bosibl cyflawni’r pethau hyn drwy wneud rhai newidiadau i’r ffordd y mae gwasanaethau yn gweithio.
Dyma’r **Argymhellion**.

Argymhellion

Dwedodd pobl wrthym ni fod angen i ni gymryd camau i wella'r pethau canlynol ar gyfer pobl ag anableddau dysgu

- Byw yn y lle iawn

- Bod yn iach ac yn hapus

- Cael y gofal a'r cymorth iawn

- Cael plentyndod hapus

- Dysgu sgiliau a chael swydd

Argymhellion

Yn ogystal â'r 5 maes newid allweddol, mae 3 argymhelliad ar wahân y byddem ni'n hoffi eu gwneud.

Bydd y newidiadau hyn yn gwella pob rhan o fywydau pobl ag anableddau dysgu.

- Gwybod faint o bobl sydd ag anableddau dysgu a beth yw eu hanghenion. Bydd hyn yn helpu gwasanaethau i gynllunio'n well.

- Gwneud yn siŵr bod gwasanaethau yn meddwl am bobl ag anableddau dysgu ac yn gwrando arnyn nhw a'u teuluoedd.

- Gwneud yn siŵr bod gwasanaethau cludiant yn hawdd i bobl ag anableddau dysgu eu defnyddio.

Cael plentyndod hapus

Mae angen i ni

- Ystyried beth y gallwn ni ei wneud i helpu plant i deimlo’n ddiogel a bod rhywun yn gofalu amdanyn nhw.

- Helpu rhieni a gofalwyr i fynd i’r gwaith drwy gael gwybod a oes lleoedd gofal plant ar gael i blant ag anableddau dysgu.

- Helpu pobl ag anableddau dysgu i fod yn rhieni da os byddan nhw’n dewis cael plant.

Byw yn y lle iawn

Mae angen i ni

- Adeiladu mwy o gartrefi i bobl ag anableddau dysgu er mwyn cynnig mwy o ddewisiadau iddyn nhw ynghylch ble i fyw.

- Gwneud yn siŵr bod pobl yn byw yn agos at eu teuluoedd a'u ffrindiau.

- Gwneud yn siŵr nad yw pobl ag anableddau dysgu yn ddigartref.

Cael y gofal a'r cymorth iawn

Mae angen i ni

- Wneud yn siŵr bod gan bawb gynllun gofal a chymorth sy'n eu helpu nhw i fyw'r bywyd y maen nhw ei eisiau.

- Gwneud yn siŵr bod pawb yn cael gofal da iawn pan fydd angen gofal arnyn nhw.

- Gwneud yn siŵr bod gweithwyr cymorth a gofalwyr yn cael hyfforddiant da a'u bod yn rhoi cymorth da iawn.

Bod yn iach ac yn hapus

Mae angen i ni

- Wneud yn siŵr bod pobl ag anableddau dysgu yn cael prawf iechyd bob blwyddyn.

- Helpu staff ysbytai i wybod sut i ofalu am bobl ag anableddau dysgu.

- Helpu pobl i gymryd rhan mewn gweithgareddau sy'n eu gwneud yn hapus.

Dysgu sgiliau a chael swydd

Mae angen i ni

- Wneud yn siŵr bod pobl yn gweithio gydag ysgolion sy’n deall anghenion pobl ag anableddau dysgu.

- Gwneud yn siŵr pan fydd rhywun yn dod yn oedolyn ei fod yn cael y cymorth sydd ei angen arno i gael bywyd da.

- Gwneud yn siŵr bod mwy o bobl ag anableddau dysgu yn cael swyddi â thâl.

Beth fydd yn digwydd nesaf?

Rydym ni’n mynd i weithio gyda llawer o grwpiau i ddechrau gweithio ar y camau hyn.

Byddwn ni’n gweithio gyda’r Grŵp Gweinidogol Ymgynghorol ar Anabledd Dysgu i wneud yn siŵr bod y gwaith hwn yn digwydd.

Byddwn ni’n parhau i ofyn i bobl beth sydd angen ei wella a sut y gallan nhw helpu i newid pethau.